

Björnjakten fortsätter öka på lösa grunder

– och de redan många skadeskjutningarna blir fler

I årets björnjakt fortsätter de sedan tidigare uppmärksammade missförhållandena med många skadeskjutna björnar och skjutna honor med ungar. Jakten har ökat rekordartat under flera år trots att björnen inte orsakar några större problem och att osäkerheten om hur många björnar det finns är stor.

Tilldelningen och antalet skjutna björnar vid årets jakt slår alla rekord. Av en tilldelning på 288 björnar, sköts totalt 281, 43 björnar fler än förra årets 245 skjutna och en dryg femfaldig ökning sedan år 2000 då 56 björnar sköts.

I regeringens proposition (2008/09:210) anges att trots att björnförekomsten med bred marginal överstiger den beslutade nationella miniminivån om 1 000 individer, har detta inte inneburit några omfattande konflikter eller problem. Av den anledning finns enligt regeringen inget behov av att minska björnstammen annat än i vissa delar av de norra och mellersta förvaltningsområdena. Regeringens intention är således att stabilisera björnstammen på nuvarande nivå motsvarande cirka 3 200 björnar, vilket också flertalet länsstyrelser i sina beslut om björnjakten angivit som ambition.

Mot bakgrund av den omfattande ökning vi nu ser av jakttilldelningen och mot bakgrund av övrig dödlighet, ser det ytterst tveksamt ut om ambitionen att stabilisera stammen kan förverkligas och inte i stället vänds till en kraftig minskning av populationen.

I en rapport från Skandinaviska björnprojektet anges att tillväxten mellan åren 1998 och 2007 var 4,5 procent, medan jakttilldelningen därefter legat på nivån 6-9 procent. Samtidigt påvisas i rapporten en stor osäkerhet i de länsvisa uppskattningarna av antalet björnar, med ett intervall på plus-minus 100 till 200 individer – för Gävleborg 352-760, Jämtland 891-1105 och Norrbotten 786-1017.

Det finns således skäl till tveksamhet och ifrågasättande av stabiliseringsambitionen och denna tveksamhet förstärks ytterligare av det faktum att effekten av jakt på björn först visar sig efter fem-sex år. Av det skälet

vore det rimligt att länsstyrelserna utgår från försiktighetsprincipen genom att hålla tilldelningen konstant under några år och därefter utvärdera jaktens konsekvenser, och inte som nu ständigt öka tilldelningen.

Forskningen rekommenderar att spillningsinventeringar bör göras med fem-sex års intervall. Det är nu tio år sedan en sådan inventering gjordes i Dalarna och Gävleborg, vilket är ett alltför långt uppehåll. Därför börjar även behovet av förnyade spillningsinventeringar bli akut, i framförallt det södra björnområdet.

Pengar har sökts för en inventering under 2011 i nämnda län, men Naturvårdsverket har inga pengar för detta förrän tidigast 2012, vilket innebär att först 2013 kommer vi att ha säkrare populationsbedömningar i det södra området. Detta ser mycket olyckligt ut med tanke på nuvarande förvaltningsstrategi och med den beståndosäkerhet som råder.

HUR HAR ÅRETS björnjakt avlöpt med avseende på skadeskjutningar, som vid förra årets jakt tenderade att minska i förhållande till tidigare år? Dessvärre kan vi konstatera en återgång till det sämre, då totalt 13 björnar finns registrerade som påskjutna och avräknade, dvs troligen träffade men inte återfunna. Förra året var det tre sådana registrerade påskjutningar. Skillnaden mellan åren kan dock troligen till en del tillskrivas det faktum att två länsstyrelser (i Dalarnas och Gävleborgs län) numera ser striktare på begreppet bomskott och avräknar alla björnar där det inte med full säkerhet handlar just om bomskott. En ur förvaltningssynpunkt mycket logisk och positiv strategi, som naturvården under en rad år krävt. Det är bara att hoppas att övriga länsstyrelser anammar samma strategi, eftersom denna sannolikt på sikt utgör ett bra incitament för att hålla inne med osäkra skott.

Av tabellen intill framgår det totala antalet påskjutningar som är minst 35 stycken eller 12,5 procent, vilket är något fler än vid förra årets jakt med tio procent påskjutningar. I dessa siffror ingår alla påskjutningar, dvs. såväl eftersök och senare avlivning (där informationsunderlaget varit något osäkert), som konstaterat skadeskjutna icke återfunna björnar och bomskott. Totalt har tio påskjutningar bedömts som bomskott att jämföra med 19 i fjol, således en minskning som tro-

ligen hänger samman med en striktare bedömning i Dalarna och Gävleborg. Liksom förra året sticker Jämtland ut med i år totalt fem bomskott.

DET I TABELLEN angivna antalet dödade lakterande honor eller missränt lakterande honor, utgör här minimiantal då bedömningen görs preliminärt i samband med länsstyrelsernas besiktning. Slutlig bedömning görs av Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA), men finns i dagsläget ännu inte redovisad. Liksom i fjol, sköts en hona som efter skottet visade sig ha två medföljande årsungar. Detta skedde i Dalarna och händelsen är polisanmäld av länsstyrelsen. I Bräcke i Jämtland sköts en hona och båda hennes årsungar. Även den händelsen är polisanmäld.

KÖNSFÖRDELNINGEN PÅ BJÖRNARNA vid årets jakt är 53 procent hanar och 47 procent honor, vilket är något jämnare än tidigare års fördelning som under åren 2003-2007 var 57 mot 43 procent, och tydligt jämnare än förra årets fördelning som var 62 mot 38 procent.

Åldersfördelningen har SVA tidigare redovisat för åren 2003-2008, men detta görs dessvärre inte längre annat än för märkta björnar. Under den redovisade femårsperioden har drygt 45 procent reproduktionsdugliga björnar dödat med fördelningen 52 procent honor som är fyra år eller äldre och 40 procent hanar som är fem år eller äldre. I det södra björnområdet, Dalarnas och Gävleborgs län, är andelen högre, med 55 procent köns mogna björnhonor och 52 procent hanar.

Just detta faktum är någonting som i förvaltningen av björnstammen borde tas hänsyn till. Andelen bortskjutna reproduktiva björnar påverkar i hög grad de långsiktiga konsekvenserna för populationen, i form av minskad tillväxt genom ökad infanticid (inomartsdödande av ungarna) och genom att reproduktionsdugliga honor försvinner.

ANDERS EKHMOLM

Fotnot: Påskjutning definieras enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2010:7) som att "skott har avlossats mot och med avsikt att fälla djur och det har inte konstaterats att djuret har fallits".

Källor: Rapport 2009-2 från Skandinaviska björnprojektet "Björnstammens storlek i Sverige 2008- länsvisa uppskattningar och trender", Aktuella länsstyrelser, SVA:s statistik.

Björnjakten i Sverige 2010

Län	Tilldelning	Dödade	Påskjutningar*	Påskj. avräknade, ej återfunna	Bomskott ej avräknade	Lakterande honor
Norrbottnen	72	72	7	1	2	0
Västerbotten	25	25	3	1	1	1
Jämtland	90	91	8	1	5	3
Västernorrland	24	17	1	1	0	1
Gävleborg	40	40	8	4	1	1
Dalarna	35	35	8	5	1	1
Värmland	2	1	0	0	0	0
Summa	288	281	35	13	10	7

* Avser samliga påskjutningar inkluderande skadeskjutningar avlivade vid längre eftersök, avräknade påskjutningar (skadade ej återfunna) samt icke avräknade s.k. bomskott.

Tabellen visar resultatet av årets björn jakt med uppgifter om tilldelning, antal skjutna, påskjutningar, bomskott och antal skjutna lakterande honor.

